

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın *Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet ÖZHASEKİ* tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. **12.09.2023**

Dilan KUNT AYAN

Şanlıurfa Milletvekili

Şanlıurfa'da 15 Mart 2023 tarihinde aşırı yağış sonucu meydana gelen sel ve su baskınlarında 17 kişi hayatını kaybetmiş, çok sayıda konut, iş yeri ve araç hasar görmüştür. Bir hafta sonra tekrar sel felaketi yaşanmış, pek çok mahalle sular altında kalmıştır. Yaşanan felaketlerde meydana gelen, başta can kayıpları olmak üzere ortaya çıkan ağır bilançonun ardından; mimarlar, mühendisler ve uzmanlar bilimsel veriler ve raporlarla durumun vahametini ortaya koymuştur. Şanlıurfa'da yıllardır süregelen alt yapı sorunları, yanlış yapılaşma-imarlaşma, denetimlerinin azlığı gibi temel konulardaki eksikler ve hatalar net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Deprem, sel gibi felaketlerin sonuçlarının bu denli ağır olmasının; toplumsal ihtiyaçlar ve etkili, yetkin, usule uygun planlamalar yerine rant odaklı hareket edilmesinden kaynaklandığı belirtilmiştir.

6 Şubat Kahramanmaraş Depremi ve 15 Mart Sel Felaketi gibi afetleri yaşamış olan Şanlıurfa'nın pek çok mahallesinde dere yataklarına imar izni verilmesi ve buralara yapılan binaların ağır hasarlar alması sonucunda usulsüzlükler ve sorumlular yeniden gündeme gelmiştir. Buna rağmen geçtiğimiz hafta Şanlıurfa Karaköprü Belediyesi'nin Karşıyaka Mahallesi'nde, Sırrın Deresi'nin kenarında inşaat yapımına ruhsat verildiği öğrenilmiştir. Karaköprü Belediyesi dere yataklarına binaların inşa edildiği belediyelerin başında gelmekte olup, Sırrın Deresi yapılaşmaya açılan üç dereden biridir. Dere yataklarının yapılaşmasıyla akış bulamayan suyun akacak yer bulamayıp sellere neden olduğu bilinmekte, tehlike arz ettiği halde imar izni verilmesi ve inşaata başlanması inşaat mühendisleri tarafından "bile bile felaketi çağırarak" olarak tanımlanmaktadır. Şanlıurfa Şehir Plancıları Odası Başkanı, belediyenin iddialarının aksine "17 parselin dere yatağının içerisine konumlandırıldığını, dere yatağında imara ruhsat veren yetkililerin kent suçları kapsamında yargılanması gerektiğini" belirtmektedir. İddialara karşı Karaköprü Belediyesi Basın Birimi yaptığı açıklamada "imar izni ve ruhsatların sel ve deprem felaketinden önce verildiği, bu nedenle yeni bir imar izni olmadığı, dere yatağında DSİ tarafından ıslah yapıldığı için inşaatların tehlike arz etmediği" ifade etmişse de konuya dair bilimsel bir dayanak, ıslah çalışmasının kapsam ve sonucu, yapılaşmanın çevreye etkilerine dair detaylı ve şeffaf bir açıklama yapılmamıştır.

GAP başladığından beri dere yataklarının değiştirilmesi ve ıslah çalışmalarıyla birlikte dere yataklarında yapılan binaların sele neden olduğu ve tehlike arz ettiğine dair pek çok örneğe ve uzman raporlarına rağmen; deprem ve sel afetlerinin ardından imar izinlerinin gözden geçirilme ve iptali söz konusu olmamıştır. Tüm bunların yeni afetlerin meydana gelmesi, ağır can ve mal kayıplarına neden olmasına etki edeceği açıktır. Belediyelerin ve yetkili kurumların temel

görevleri arasında bölgede yaşayan halkın konut, temiz su, sağlıklı çevre ve güvenlik gibi temel haklarını gözetmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. 15 Mart 2023'de Şanlıurfa'da ağır can ve mal kaybı yaşanan sel felaketinin ardından, sel ve sonuçlarına dair detaylı tetkik ve değerlendirmeler yapılmış mıdır? İhmali ve kusuru nedeniyle zarara sebep olan fail ve sorumlular hakkında etkili soruşturulma yürütülmüş müdür?
2. Şanlıurfa'daki İnşaat Mühendisleri Odası'nın raporları doğrultusunda, imar izni verilmemesi gereken zemin ve dere yataklarına bina yapıldığı iddiaları doğru mudur? Bu imar izinleri ne zaman, kim tarafından, hangi kriterlere göre verilmiştir?
3. İmar izni verilirken her özgün alan için yer, toprak ve zemine, coğrafi ve fiziki koşullara, risk derecesine göre somut incelemeler yapılmakta mıdır? Tek bir kararla geniş alanları kapsayan izinler verildiği iddiaları doğru mudur?
4. Dere yataklarında yapılaşmanın sel felaketine neden olduğuna dair bilimsel rapor ve değerlendirmeler, imar izni ve yapı ruhsatları verilirken dikkate alınmakta mıdır? Risk analizleri usule uygun yapılmakta mıdır?
5. Şanlıurfa ilinde yerleşim alanlarında mevcut dere sayısı kaçtır, bunlardan kaçının dere yatağı üzerinde yapılaşma izni vardır, izinli-izinsiz kaç yapı buradaki parsellerde bulunmaktadır?
6. Deprem ve sel felaketlerinin ardından, şehirde halihazırda devam eden ve yeni yapılacak yapılara ilişkin, kanun ve mevzuatlara uygunluk, afetlere etkisi ve dayanıklılık gibi hayati konularda yeniden bir gözden geçirme, değerlendirme/iptal çalışması yapılmış mıdır?
7. Şanlıurfa ili Karaköprü Belediyesi'nde Sırrın Deresi dere yatağında inşaatların devam etmesinin nedeni nedir? İmar izinlerini belediye hangi kriterlere göre vermiştir?
8. İmar izni verilen Sırrın Deresi yatağında, imara uygunluk çalışması hangi yıl, kimler, hangi kurumlar tarafından yapılmıştır? 1997 yılında imara açıldığı iddialarına karşın, yaşanan afetler ve aradan geçen uzun zaman gözetilerek yeniden gözden geçirme, uygunluk denetimi yapılmış mıdır?
9. Belediye'nin iddialarına göre, DSİ'nin GAP kapsamında dere yataklarında yaptığı ıslah çalışmasının ardından imar izni verilmesi söz konusudur. Meydana gelen zarar ve tehlikelere rağmen bu işlemlere devam edilmesi konusunda Bakanlığın herhangi bir revizyon/ iptal çalışması var mıdır?
10. Karaköprü Belediyesi sınırları dahilinde Sırrın Deresi ve bunun dışında başka dere yataklarında devam edilecek olan imar çalışmaları nelerdir? Bakanlık özel yetkiyle özellikle afet bölgelerinde kendi denetim ve incelemesini yapmakta mıdır?

11. Bölgede meydana gelen deprem ve sel felaketleri ardından, yanlış yapılaşma ve işlenen çevre suçlarıyla ilgili etkili bir mücadele planı çıkartılmış mıdır? Varsa nelerdir?
12. Bölgede meydana gelen deprem ve sel felaketleri ardından ortaya çıkan ağır bilançonun, yanlış yapılaşma ve dayanıksız binalarla ilgisi ortadadır. Kısa-orta-uzun vadede Bakanlık bu konularda tespit, tedbir ve çözüm yolları belirlemiş midir? Varsa nelerdir?
13. Bakanlığınızın özellikle son zamanlarda yaşanan büyük felaketlerle gündeme gelen “Çevreye Karşı İşlenen Suçlar” kapsamında, genişletme ve düzenleme hazırlıkları var mıdır? Kent Suçları başlığında yasal düzenleme yapılması yönünde herhangi bir hazırlık var mıdır? Varsa nelerdir.